

# Inhoudsopgave

<b>Voorwoord</b>	<b>xi</b>
<b>1. Algemene inleiding</b>	<b>1</b>
1.1 De hedendaagse jeugd als "afhaakster"	1
1.2 Sociaal-wetenschappelijke visies	4
1.2.1 De bijzondere positie van de jeugd	4
1.2.2 Jeugd als levensfase, als subcultuur en als generatie	6
<b>2. Een onderzoek naar de levensbeschouwelijke en politieke praktijken van middelbare scholieren</b>	<b>11</b>
2.1 De thematiek: levensbeschouwing, godsdienst en politiek	11
2.2 De onderzoekspopulatie: middelbare scholieren	13
2.3 De vraagstelling van deze studie	15
2.4 Enkele relevante conclusies uit andere Nederlandse onderzoeken betreffende de vragen uit de probleemstelling	17
2.4.1 Overzicht van de onderzoeksuitkomsten	17
2.4.2 Belangrijkste conclusies in het licht van de probleemstelling	33
<b>3. Onderzoeksopzet</b>	<b>36</b>
3.1 Opzet van het totale onderzoek	36
3.2 Plaatsbepaling van het hier gerapporteerde deel van het onderzoek	37
3.3 De eigen opstelling van de scholieren en hun weergave van die van de ouders	39
3.4 Opbouw van het meetinstrument: de vragenlijst	41
3.5 Wijze van dataverzameling en steekproeftrekking	42
<b>4. De levensbeschouwelijke en godsdienstige praktijken van de scholieren</b>	<b>48</b>
4.1 Inleiding	48
4.2 Om hoeveel jongeren gaat het eigenlijk?	49
4.3 Nadenken over de zin van het leven	52
4.4 Kerkelijke betrokkenheid en kerkelijke participatie	59
4.4.1 Zich rekenen tot een kerk en kerkelijk lidmaatschap	59
4.4.2 Kerkbezoek	62
4.4.3 Kerkelijke activiteiten	66
4.4.4 Een typologie van kerkelijke betrokkenheid	70
4.4.4.1 Constructiewijze van de typologie	70
4.4.4.2 Enkele correlaten van de typologie	74
4.5 De oriëntatie op alternatieven voor traditionele godsdienstige praktijken	78
4.5.1 Inleiding	78

4.5.2	"Nieuwe" religieuze bewegingen en praktijken	80
4.5.2.1	Alternatieve levensbeschouwelijke bewegingen en organisaties	81
4.5.2.2	Alternatieve levensbeschouwelijke praktijken	85
4.5.3	Profielschets van de participanten in de alternatieve levensbeschouwelijke stromingen	89
4.5.4	Betrokkenheid bij alternatieve levensbeschouwelijke stromingen en kerkelijke betrokkenheid: relatie met de kerkelijkheidstypologie	93
4.6	Conventionele godsdienstige praktijken, kerkbinding, en de oriëntatie op alternatieven: een overall-typologie van levensbeschouwelijke betrokkenheid	96
4.6.1	Kerklidmaatschap en oriëntatie op alternatieve stromingen	96
4.6.2	Conventionele godsdienstige en alternatieve levensbeschouwelijke praktijken	100
4.6.3	De binding met levensbeschouwelijke organisaties en de oriëntatie op levensbeschouwelijke praktijken: totaalbeeld	103
<b>5.</b>	<b>De politieke praktijken van de scholieren</b>	<b>112</b>
5.1	Enkele algemene kenmerken van de politieke houding van de scholieren	112
5.2	De politieke praktijken van de scholieren: drie terreinen van activiteit en hun operationalisering	117
5.2.1	Populariteit van de activiteiten	119
5.2.2	Feitelijke gedragingen	121
5.2.3	Potentiële gedragingen. Constructie van het meetinstrument: drie schalen	122
5.3	Een typologie van politieke gedragsoriëntaties	125
5.3.1	Constructie van de typologie	125
5.3.2	Correlaten van de typologie	129
<b>6.</b>	<b>Levensbeschouwelijke socialisatie</b>	<b>137</b>
6.1	Inleiding	137
6.2	Ervaringen van de scholieren met godsdienstige en levensbeschouwelijke socialisatie	141
6.3	Kerkelijkheid en godsdienstige opvoeding	145
6.4	Denominatieve verschillen	150
6.4.1	Twintig aspecten van de levensbeschouwelijke opvoeding	150
6.4.2	Verschillen tussen ouders en kinderen per kerkrichting met betrekking tot vijf godsdienstige kenmerken	156
6.4.2.1	Het belang dat aan godsdienst en levensbeschouwing wordt toegekend	160
6.4.2.2	Kerkelijk lidmaatschap en kerkbezoek	162
6.4.2.3	Bidden	168
6.4.2.4	Bijbellezing	169
6.4.2.5	Résumé en belangrijkste conclusies	171
6.5	De godsdienstige opvoeding binnen het ouderlijk gezin naast andere socialisatiemilieus	172

6.6	De relevantie van uiteenlopende aspecten van de godsdienstige opvoeding binnen het ouderlijk gezin	177
6.7	Relevante factoren met betrekking tot de bereidheid van scholieren uit sterk op geloof en kerk betrokken milieus de godsdienstige betrokkenheid van hun ouders voort te zetten	181
6.8	Participatie in alternatieve levensbeschouwelijke bewegingen of activiteiten en de levensbeschouwelijke kenmerken van de ouders en het ouderlijk gezin	183
6.9	Conclusies van dit hoofdstuk	185
<b>7.</b>	<b>Politieke socialisatie</b>	<b>188</b>
7.1	Inleiding	188
7.2	Enkele politieke kenmerken van de ouders en van het ouderlijk milieu	189
7.3	Enkele relevante factoren voor overeenstemming en verschil tussen ouders en kinderen qua partijvoorkeur	192
7.3.1	Politieke homogeniteit van de ouders	194
7.3.2	Politieke interesse van de ouders	195
7.3.3	Scholieren die geen partijvoorkeur opgeven	196
7.4	De relevantie van de sexe van de respondenten	197
7.5	De invloed van generatieverschillen en generatieovereenkomsten	200
7.5.1	Effect met betrekking tot de drie politieke gedragsoriëntatieschalen	200
7.5.2	Effect met betrekking tot de positie binnen de politieke typologie	204
7.6	Rangorde in een aantal politieke kenmerken van de ouders naar hun relevantie voor de politieke houding van de scholieren	206
7.7	Samenvatting en belangrijkste bevindingen	210
<b>8.</b>	<b>Relaties tussen levensbeschouwing en politiek</b>	<b>212</b>
8.1	Inleiding	212
8.2	Godsdienstige en levensbeschouwelijke correlaten van de typologie van politieke gedragsoriëntaties	213
8.3	De relevantie van de politieke kenmerken van het ouderlijk milieu voor de politieke houding van de scholieren, vergeleken met die van de godsdienstige en socio-structurele kenmerken van het ouderlijk milieu	219
8.4	De rol van godsdienstige generatieverschillen en overeenkomsten voor de politieke praktijken van de scholieren	222
8.4.1	Inleiding. Het effect van verschillen in partijvoorkeur binnen confessionele partijmilieus	222
8.4.2	De relatie tussen godsdienstige betrokkenheid en politiek activisme	224
<b>9.</b>	<b>Samenvatting en besluit</b>	<b>239</b>
	Bijlages	252
	Bijlage 1. Vragenlijst	252
	Bijlage 2. Steekproefbeschrijving	270
	Bijlage 3. Schaalconstructies	281

Bijlage 4. Inconsistente antwoordpatronen en de kerkelijke betrokkenheidstypologie	289
Bijlage 5. Tabellen waarnaar in de tekst wordt verwezen maar die niet in de tekst zijn opgenomen	293
Literatuur	309
Summary	322
Curriculum Vitae	